

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl samosoudkyní JUDr. Marcelou Rouskovou ve věci

žalobce: JUDr. I. K.
bytem P.

proti
žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 25, 225 08 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 1. 2014, č.j. X

takto:

I. Žaloba se zamítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se podanou žalobou domáhal zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí žalované, jímž byly zamítnuty jeho námitky proti rozhodnutí žalované ze dne 27. 11. 2013 č.j. X (dále též „prvostupňové rozhodnutí“), a toto rozhodnutí bylo potvrzeno. Prvostupňovým rozhodnutím byla žalobci podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, uložena povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 13.243 Kč, který vznikl za období od 18. 4. 2013 do 17. 5. 2013 na starobním důchodu (po zemřelém J. H.), a to do 30 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí.
2. Žalobce v žalobě namítal, že protože dispoziční právo k účtu mu bylo uděleno J. H., je nesporné, že toto právo jeho smrtí zaniklo, a důsledky jeho způsobilosti mít práva a povinnosti mohou být vypořádány pouze v dědickém řízení. Podle žalobce z dikce zákona je nesporné, že toto (dispoziční) oprávnění musí být účinné po smrti oprávněného, v den připsání důchodu na účet, a oprávněný musí mít současně výlučné

právo dispozice s prostředky na účtu; žádnou z uvedených podmínek žalobce nesplňuje a žalovaná byla povinna postupovat podle § 64 odst. 5 věty druhé zákona č. 155/1995 Sb. Žalobce dále uvedl, že na důkaz svého tvrzení přikládá „Čestné prohlášení“ J. H. ze dne 12. 5. 2012 (tento dokument však žalobce soudu nedoložil ani spolu s podanou žalobou, ani později), na jehož základě koncem ledna 2013 doplnil na doporučení banky ze své vůle svou smlouvu o vedení účtu u České spořitelny o dispoziční právo žalobce, a z tohoto faktu vyplývá, mj. podle § 7 odst. 2 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku (dále též „obč. zák.“), zánik dispozičního práva s prostředky na účtu smrtí (J. H.) ze zákona, tj. dnem 24. 3. 2013, a proto nemůže být toto oprávnění vztahováno k datu vyplacení důchodu, tj. dni 17. 4. 2013. Podle žalobce důvodem udělení dispozičního práva byl zdravotní stav J. H., kdy pro otoky nohou nemohl dojít do banky sám a tato mu odmítla provést platební příkazy ze dne 23. 1. 2013; proto po konzultaci s bankou zřídil žalobci uvedené oprávnění. Oprávnění dispozice s účtem se netýkalo jakýchkoliv jiných opatření, což bylo potvrzeno bankou dne 18. 3. 2013, když žalobce jednorázově bance uhradil celý zůstatek, plnou splátku kartového úvěru účtu J. H. ve výši 6.886,88 Kč převodem z jeho spořicího účtu a banka přesto odmítla na jeho žádost uvedený účet zrušit s tím, že toto může učinit výhradně jen vlastník účtu. Žalobce dodal, že důkaz o této transakci žalobce přikládá z vlastní evidence, nemůže ji doložit výpisem ze spořicího účtu za měsíc březen z důvodu úmrtí J. H., kdy již nemá výpis k dispozici a banka odmítá se žalobcem jakkoliv komunikovat s odkazem na probíhající dědické řízení; žalobce odkázal na e-mailové sdělení ze dne 27. 1. 2014 (přestože žalobce odkazoval na různé přílohy, žádnou zdejšímu soudu v průběhu řízení před soudem nedoložil). Žalobce se dle svého tvrzení dne 28. 1. 2014 pokusil na základě napadených rozhodnutí žalované uplatnit vydání neoprávněně vyplaceného důchodu jako neoprávněného majetkového prospěchu, informoval o tom i žalovanou, avšak banka na výzvu s ohledem na shora uvedené v zákoně nijak nereagovala a žalovaná rovněž své rozhodnutí nezměnila. Podle žalobce se žalovaná ve svém rozhodnutí těmito zákonem danými skutečnostmi vůbec nezabývala, přestože je ze zákona předpokladem jeho vydání a odůvodnění, a proto byla žaloba podána právem.

3. Žalovaná ve svém vyjádření oponovala žalobě tak, že příjemce důchodu pan J. H. zemřel dne 24. 3. 2013; žalovaná dne 17. 4. 2013 neoprávněně vyplatila jeho starobní důchod na jeho účet vedený u České spořitelny, přičemž jde o důchod náležející za období po datu smrti pana H.; dávky důchodového pojištění se vyplácejí dopředu v pravidelných měsíčních lhůtách určených plátcem dávky, jak stanoví § 116 odst. 1 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení; nárok na důchod zaniká smrtí důchodce – poživatele dávky. Důchod byl zemřelému vyplácen každého 18. dne v měsíci na měsíc dopředu. Vzhledem k datu úmrtí důchodce a splatnosti jeho důchodu náležela poslední splátka důchodu za období od 18. 3. 2013 do 17. 4. 2013, výplata důchodu od 18. 4. 2013 již nenáležela. Žalované dle jejího tvrzení nebylo úmrtí včas nahlášeno; důchod splatný k 18. 4. 2013 ve výši 13.243 Kč a připsaný na účet dne 17. 4. 2013 k výplatě již nenáležel. Žalovaná uvedla, že podle sdělení České spořitelny, a.s. ze dne 28. 6. 2013 měl dispoziční právo k předmětnému účtu kromě zemřelého pouze žalovaný (žalovaná měla patrně na mysli žalobce) a za peněžní transakce prováděné na účtu u příslušné banky tedy zodpovídá jak majitel účtu, tak disponující osoba. Žalovaná dále poukázala na zákonnou úpravu a dodala, že po úmrtí důchodce většinou dochází k přeplácení důchodů vyplacených na účet; jsou-li důchody

jako jediná dávka vypláceny dopředu a nedošlo-li dříve ke změně zákona z důvodu zachování sociálních jistot důchodců, je zřejmé, že žalovaná je ve většině případů poškozena při úmrtí důchodce přeplacením důchodu nejméně o jednu splátku, neboť nelze výplatu včas zastavit, což závisí na mnoha okolnostech (datum úmrtí, splatnost důchodu, den nahlášení úmrtí důchodce, úmrtí v cizině apod.). Aby nedocházelo k ne hospodárnému nakládání s finančními prostředky státu, když byla právní odpovědnost na vrácení neoprávněně vyplaceného důchodu dlouhodobě původně uzákoněna jen při výplatě důchodu na účet manžela, byla provedena rozsáhlá a zásadní novela § 64 zákona č. 155/1995 Sb., jíž byl rozšířen okruh osob zodpovídajících za vznik přeplatku na důchodu po úmrtí důchodce při výplatě důchodu na účet o disponenty, manžela či manželku se vznikem nároku na pozůstalostní důchod, dále děti či rodiče žijící v jedné domácnosti, a není-li těchto osob, lze pohledávku uplatnit jako dluh oprávněného v dědictví; těmto osobám lze od ledna 2012 uložit přímo povinnost úhrady již formou rozhodnutí, aniž by se zkoumalo zavinění, výběry apod.; z provedené novelizace je zjevný státní zájem na téměř stoprocentní návratnosti vyplacených důchodů na účet již zemřelého důchodce, když celkově jde ročně o nezanedbatelnou částku. Pokud banka nevrátila žalované finanční prostředky připadající na důchod neoprávněně připsaný na účet po úmrtí oprávněného, má žalovaná dle svého tvrzení ze zákona povinnost vydat vůči disponentovi rozhodnutí s objektivní povinností k úhradě nevrácených částek, tedy bez ohledu na zavinění; tak tomu bylo i v daném případě. Žalovaná dodala, že se v řízení o námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí zabývala zjištěním skutkového stavu i námitkami žalobce a rozhodla v souladu se zákonem a přesně dle dikce platného § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. K námitce žalobce týkající se zániku dispozičního práva úmrtím majitele účtu žalovaná opáčila, že ke zrušení dispozičního práva dochází až zrušením předmětného účtu. Česká spořitelna, a.s. žalované potvrdila, že jak ke dni úmrtí pana J. H., tak i ke dni připsání jeho důchodu na předmětný účet nebylo dispoziční právo žalobce žádným způsobem omezeno. Závěrem žalovaná odkázala na odůvodnění napadeného rozhodnutí a navrhla zamítnutí žaloby.

4. V replice k vyjádření žalovaného žalobce uvedl, že k důvodům napadeného rozhodnutí ve správním řízení se podrobně vyjádřil ve svých námitkách ze dne 10. 12. 2013 a žalobě ze dne 24. 2. 2014 a doložil je příslušnými důkazy; žalobce v návrhu žaloby a přiloženými důkazy soudu, a předtím i námitkami žalované, se nedovolává neplatnosti § 64 zákona č. 155/1995 Sb., ale dokládá, proč odmítá z důvodů uvedených v zákoně, ve svém případě ke dni 17. 4. 2013, uznat své postavení jako účastníka řízení podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., když příjemce této dávky J. H. zemřel dne 24. 3. 2013. K tvrzení předloženému žalovanou žalobce opáčil, že jsou v hrubém rozporu s právní úpravou jak v obč. zák., tak v zákoně č. 99/1963 Sb., občanském soudním řádu (dále též „o.s.ř.“), a svědčí o nesprávném použití § 64 odst. 5 a zejména o porušení § 3 odst. 1 a § 2 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu (dále též „s.ř.“), kterými je žalovaná povinna se řídit. Žalobce své tvrzení odůvodnil odkazem na § 7 odst. 2 obč. zák., kdy 24. 3. 2013 dle žalobce zanikla účinnost smlouvy zemřelého o vedení jeho účtu bankou, platnost a tím i správa účtu přešly do dědického řízení dle § 176a a násl. obč. zák., a tím zanikla vykonatelnost oprávnění podle § 22 odst. 1 obč. zák. i z důvodu podle § 33b odst. 2 uděleného zmocnění zemřelým. Žalobce dodal, že usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 č.j. 20 D 651/2013, Nd 137/2013 o projednání dědictví, které dokládá, že nebyl uznán účastníkem řízení z důvodu uděleného zmocnění k účtu oprávněného, si

- může soud vyžádat. Označení žalobce bankou za osobu oprávněnou disponovat s peněžními prostředky oprávněného po jeho smrti, kterou odůvodnila žalovaná své rozhodnutí, je podle žalobce v rozporu s platnou právní úpravou dané věci ze zákona bez ohledu na skutečnost, zda a kdy byla banka o úmrtí oprávněného informována dle § 175d odst. 5 o.s.ř. Z uvedených důvodů žalobce navrhl soudu vyjádření žalovaného odmítnout, napadené rozhodnutí žalované zrušit jako nedůvodné a o žalobci rozhodnout, že se jeho označení jako účastníka správního řízení dle § 27 odst. 1 písm. b) ve znění odst. 3 (žalobce měl patrně na mysli s.ř.) ruší.
5. Účastníci řízení k výzvě soudu v zákonem stanovené lhůtě dvou týdnů nevyjádřili svůj nesouhlas s rozhodnutím o věci samé bez jednání. V souladu s § 51 odst. 1 větou druhou zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále též „s.ř.s.“), měl tak soud za to, že účastníci řízení s takovým projednáním věci vyslovili souhlas. Proto soud o věci samé rozhodl bez jednání.
  6. Městský soud v Praze na základě podané žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí, jakož i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích žalobních bodů, kterými je vázán (§ 75 odst. 2 věta první s.ř.s.), při přezkoumání vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu (§ 75 odst. 1 s.ř.s.), a po provedeném řízení dospěl k závěru, že žaloba nebyla podána důvodně.
  7. Soud ze správního spisu zjistil, že dne 24. 3. 2013 zemřel pan J. H., nar. X. Panu J. H. byl starobní důchod vyplácen na jeho bankovní účet, přičemž poslední – již neoprávněná – výplata důchodu (na období od 18. 4. 2013 do 17. 5. 2013) proběhla dne 17. 4. 2013 (ve výši 13.243 Kč). Žalovaná se dne 31. 5. 2013 obrátila na Českou spořitelnu, a.s., u níž měl žalobce veden bankovní účet, kam byl vyplácen jeho starobní důchod, s žádostí o vrácení částek důchodů poukázaných na účet po úmrtí důchodce. Česká spořitelna, a.s. zaslala žalované dne 28. 6. 2013 výpis z bankovního účtu pana J. H. spolu s informací, že ke dni úmrtí měl mimo majitele dispoziční právo i žalobce. Z výpisu z účtu pana J. H. vyplývá (kromě informace o záporném zůstatku na tomto bankovním účtu, a to před připsáním částky 13.243 Kč ze dne 17. 4. 2013 i po připsání této částky), že banka se dozvěděla o úmrtí pana J. H. dne 29. 4. 2013. Prvostupňovým rozhodnutím ze dne 27. 11. 2013 č.j. R.-27.11.2013-4341/450514043/2632-75086 žalovaná uložila žalobci povinnost vrátit žalované přeplatek v částce 13.243 Kč, který vznikl za období od 18. 4. 2013 do 17. 5. 2013 na starobním důchodu, a to do 30 dnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Proti prvostupňovému rozhodnutí žalobce podal námitky, které byly žalobou napadeným rozhodnutím žalované ze dne 6. 1. 2014 č.j. 450514043/315-PRO zamítnuty a prvostupňové rozhodnutí bylo potvrzeno.
  8. V § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období bylo stanoveno: *„Má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví.“*

9. O tomto ustanovení blíže pojednává rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014 č.j. 10 Ads 58/2014-35:

„Novela, kterou byl do zákona o důchodovém pojištění vložen již cit. § 64 odst. 5, nebyla svévolná. Zákonodárce stanovil legitimní pořadí kategorií osob povinných k vypořádání přeplatku na důchodové dávce již zemřelého oprávněného. Důvodová zpráva k zákonu č. 470/2011 Sb., který toto ustanovení do zákona o důchodovém pojištění vložil, ukazuje na preferenci zákonodárce požadovat vrácení přeplatku po osobě, která má k účtu zemřelého oprávněného, na niž byl důchod vyplacen, dispoziční právo: „Stávající právní úprava upravuje povinnost vrátit splátky důchodu poukázané na účet příjemce důchodu po dni úmrtí oprávněného. Vzhledem k technologii výplat důchodů na účet jeho příjemce je však tato úprava nevyhovující. Důchod musí být ke dni splatnosti již připsán na účet, a proto je nutno zařídit jeho poukaz s určitým časovým předstihem. Splátka důchodu se považuje za vyplacenou po právu i tehdy, pokud oprávněný zemřel v den splatnosti důchodu. Pokud však zemře přede dnem splatnosti, splátka poukázaná tak, aby byla nejpozději v den splatnosti připsána na jeho účet, již nenáleží. [...] Nově se navrhuje rovněž výslovně v zákoně upravit povinnost osoby, která měla dispoziční právo k vlastnímu účtu oprávněného, vrátit splátky důchodu, které z důvodu úmrtí oprávněného již nenáležely. Dále se ošetřuje situace v praxi běžná, že zpravidla rodinní příslušníci zemřelého důchodce, přestože nemají dispoziční právo k účtu oprávněného, ale mají přístup k jeho platební kartě a znají PIN, vyberou finanční prostředky z účtu oprávněného ještě před tím, než se banka o úmrtí majitele účtu dozví a zablokuje ho. V takové situaci, pokud plátce důchodu banku požádá o vrácení splátek důchodu oprávněného, které byly připsány na jeho účet, avšak z důvodu úmrtí oprávněného již nenáležely, nemůže banka plátcovi důchodu vyhovět, protože požadované finanční prostředky na účtu oprávněného již nejsou nebo tam není celá požadovaná částka. Pro tyto případy, kdy neexistuje osoba, která měla dispoziční právo k účtu zemřelého oprávněného a přesto částky, které již oprávněnému z důvodu jeho úmrtí nenáležely, na jeho účtu nejsou, se navrhuje stanovit povinnost vrátit splátky důchodu, které již oprávněnému nenáležely, osobám, které s ním sdílely domácnost, v uvedeném pořadí. Teprve pokud ani takové osoby neexistují, pak se navrhuje, aby se tyto splátky důchodu považovaly za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví“ (viz důvodová zpráva k vládnímu návrhu zákona ze dne 20. 7. 2011, sněmovní tisk č. 441, přístupné v digitálním repozitáři www.psp.cz).

Smyslem a účelem zákonné úpravy je bezpochyby dosažení toho, aby se přeplatek na důchodu vrátil jednoduchým procesním způsobem žalované, která danou důchodovou dávku vyplatila navzdory tomu, že oprávněný zemřel. Má se tak dít způsobem, který zaručí rychlou návratnost vyplacené důchodové dávky. Forma správního řízení je i pro osoby povinné nesrovnatelně levnějším mechanismem než obecně dražší řízení před civilními soudy. Zákonodárce zcela jasně určil prostředek k dosažení tohoto účelu. Při vytváření nové legislativy zjevně vycházel z toho, že právě osoba, která má k účtu oprávněného zemřelého dispoziční právo, je osobou, která obvykle s prostředky na účtu zemřelého disponuje. Poněvadž se vychází z toho, že tato osoba má nejuzší vztah k finančním prostředkům oprávněného zemřelého, je první, na kom se žalovaná hojí. Jen pokud taková osoba neexistuje, žalovaná se může domáhat vyplacení vzniklého a na účet vyplaceného přeplatku po jiných osobách, a to v zákonem stanoveném pořadí.

Obecné nastavení pravidla § 64 odst. 5 garantuje, že v obvyklých situacích bude důchodovou dávku hradit ta osoba, která měla k účtu přístup a která s největší pravděpodobností také

dávku z účtu vybrala. S ohledem na velký počet obdobných věcí v pravomoci žalované současně zákon neklade na žalovanou povinnost zjišťovat, jak se věci skutku udály a kdo skutečně částku z účtu vybral. Podle zdejšího soudu je nepochybné, že v obvyklých případech § 64 odst. 5 minimalizuje počet soudních sporů a slouží k rychlému a efektivnímu uspořádání věcí. O protiústavnosti takto nastavené normy proto nelze vůbec hovořit.

Dotčená úprava ostatně nedopadá ani do sféry osoby povinné vrátit přeplatek na důchodě takovým způsobem, že by ohrozila její majetkovou základnu. Pravidelně se jedná jen o vrácení jednoho důchodu vyplaceného po dni smrti oprávněného příjemce důchodu. Taková částka, se kterou musel oprávněný zemřelý pravidelně vyjít během jednoho měsíce, nezakládá akutní a zcela neakceptovatelný zásah do práva vlastnit majetek. V těch (spíše výjimečných) případech, kdy povinná osoba dávkou ve skutečnosti nedisponovala, a hradí tak v podstatě dluh za třetí osobu, může vynaložené finanční prostředky v občanskoprávním řízení získat zpět.“

10. Soud se s těmito závěry Nejvyššího správního soudu plně ztotožňuje a nevidí důvodu, proč se od nich v posuzovaném případě odchýlit. Pro uložení povinnosti dle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období postačuje, aby osoba měla dispoziční právo k bankovnímu účtu zemřelého. Přitom není rozhodné, zda tato osoba neoprávněně vyplacenou částku důchodu (či její část) vybrala či s ní jakýmkoliv jiným způsobem nakládala. Dané ustanovení konstruuje objektivní odpovědnost osoby s dispozičním právem k bankovnímu účtu.
11. Soud se zabýval otázkou, zda žalobce měl dispoziční právo k účtu zemřelého, a to i ke dni připsání neprávem vyplacené částky starobního důchodu na účet pana J. H.. Ze sdělení České spořitelny, a.s. vyplývá, že ke dni smrti pana J. H. měl žalobce dispoziční právo k účtu zemřelého (to žalobce ostatně ani nepopírá). Z výpisu z bankovního účtu pana J. H. vyplývá, že neprávem vyplacená částka starobního důchodu ve výši 13.243 Kč byla na tento bankovní účet připsána dne 17. 4. 2013. Poznámka o úmrtí majitele účtu se na předmětném výpise z bankovního účtu objevila až ke dni 29. 4. 2013. Z toho vyplývá, že Česká spořitelna, a.s. se o úmrtí pana J. H. s největší pravděpodobností dozvěděla dne 29. 4. 2013, tj. 12 dnů po neoprávněném vyplacení částky starobního důchodu na účet zemřelého. V předmětném výpise z bankovního účtu je pak ke dni 3. 5. 2013 uvedena poznámka „Z0 zruš. omez. dispozice“, z níž soud dovozuje, že teprve dne 3. 5. 2013 bylo zrušeno dispoziční právo žalobce k předmětnému účtu. Z uvedeného vyplývá, že dispoziční právo žalobce k bankovnímu účtu zemřelého pana J. H. bylo zrušeno dne 3. 5. 2013 (popř. nejdříve dne 29. 4. 2013, kdy se banka o úmrtí pana J. H. dozvěděla), tedy až po neoprávněném vyplacení částky důchodu ve výši 13.243 Kč na bankovní účet pana J. H.
12. K tomu lze odkázat na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017 č.j. 3 Ads 156/2016-21: „Soud pak doplnil dokazování pouze tak, aby bylo zřejmé, kdo měl dispoziční právo k účtu zemřelého v době, kdy byla na tento účet připsána splátka důchodu. Touto osobou byla stěžovatelka, neboť na právním režimu dispozice s účtem se jen samotným úmrtím oprávněného nic nezměnilo. Irelevantní jsou pak námitky stěžovatelky, že úmrtí J. T. oznámila České spořitelně a. s. již v den jeho smrti 22. 4. 2013. Jak správně uvedl krajský soud, i kdyby toto tvrzení bylo pravdivé, podstatné je, jak banka vyhodnotila podmínku, podle níž plná moc k nakládání s peněžními prostředky na platebním účtu úmrtím klienta zaniká dnem následujícím po dni, kdy se banka o této skutečnosti hodnověrně dozví. O úmrtí majitele účtu se banka dle svého sdělení ze dne 14. 6. 2016

dozvěděla dne 22. 5. 2013 na základě žádosti žalované o vrácení důchodové dávky ve výši 8 719,-Kč, a k témuž dni bylo dispoziční právo stěžovatelky k tomuto účtu zrušeno. Ke dni 15. 5. 2013, kdy byla splátka důchodu na účet připsána, tedy ještě disponovala účtem stěžovatelka, a to bez ohledu na skutečnost, zda by bylo možno onu hodnověrnou povědomost banky o úmrtí J. T. dovozovat k dřívějšímu datu či nikoliv.“

13. Z výše citované judikatury Nejvyššího správního soudu (jakož i z Pravidel pro poukaz výplat důchodů na účty bank v České republice, platných od 1. 7. 2001) vyplývá, že dispoziční právo (plná moc) žalobce k předmětnému bankovnímu účtu zaniklo dnem následujícím po dni, kdy se banka o úmrtí pana J. H. hodnověrně dozvěděla. Česká spořitelna, a.s. se o úmrtí pana H. dozvěděla s největší pravděpodobností dne 29. 4. 2013 (viz výše), proto dispoziční právo žalobce k předmětnému účtu zaniklo nejdříve dne 30. 4. 2013, resp. s největší pravděpodobností až dne 3. 5. 2013, k němuž je zmínka o zrušení dispozičního práva (jakož i informace o zrušení předmětného bankovního účtu) uvedena ve výpise z účtu, každopádně až (cca dva týdny) poté, co na bankovní účet pana J. H. byla neoprávněně vyplacena částka důchodu ve výši 13.243 Kč. Z uvedeného vyplývá, že žalobci byla žalobou napadeným rozhodnutím ve spojení s prvostupňovým rozhodnutím uložena povinnost vrátit tuto částku žalované zcela v souladu s § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období. Vzhledem k tomu, že žalobcovo dispoziční právo k účtu zemřelého zaniklo až po dni 17. 4. 2013 (viz výše), kdy k neoprávněnému vyplacení částky důchodu na účet zemřelého J. H. došlo, nemohou obstát námitky žalobce o tom, že žalobcovo dispoziční právo k předmětnému bankovnímu účtu zaniklo již ke dni smrti pana J. H. Soud na okraj podotýká, že nepřehlédl kopii dopisu žalobce adresovaného České spořitelně, a.s. ze dne 19. 4. 2013 (přiloženou k námitkám žalobce proti prvostupňovému rozhodnutí ze dne 27. 11. 2013, a tedy obsaženou ve správním spise), v němž bance oznámil úmrtí pana J. H.; z tohoto dokumentu však nevyplývá, kdy byl bance dopis odeslán a kdy doručen. Vzhledem k tomu, že je tento dopis datován dnem 19. 4. 2013, je však zřejmé, že banka se o úmrtí pana J. H. v každém případě nedozvěděla před tímto datem (tedy přede dnem 19. 4. 2013). Částka důchodu ve výši 13.243 Kč byla na účet zemřelého vyplacena dne 17. 4. 2013; z toho je zřejmé, že v době připsání této částky na účet zemřelého pana H. žalobce měl dispoziční právo k předmětnému bankovnímu účtu (neboť banka o úmrtí pana J. H. nevěděla), tedy vztahuje se na něj povinnost dle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období. Z těchto důvodů nemůže obstát ani námitka žalobce, že nemohl být účastníkem řízení o uložení povinnosti vrátit přeplatek důchodu ve smyslu § 64 odst. 5 tohoto zákona.
14. Soud znovu odkazuje na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 7. 2017 č.j. 3 Ads 156/2016-21: „Zde je navíc nutno upozornit, že žalovaná se na banku s žádostí o úhradu pohledávky obrací jako na první subjekt v pořadí vždy (tak se ostatně stalo i v projednávané věci), avšak z jiného právního důvodu, než je uveden v ustanovení § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění, totiž podle Pravidel pro poukaz výplat důchodů na účty bank v České republice, platných od 1. 7. 2001. Tato pravidla stanovují, že „vyžádané platby banka zúčtuje a vrátí je na účet České správy sociálního zabezpečení nejpozději do deseti dnů ode dne doručení jejich vyžádání, jde-li o platby již na účet zemřelého zúčtované (připsané). Obsahuje-li vyžádání i identifikaci platby, která nebyla na účet zemřelého zúčtována (připsána) ke dni, ve kterém banka obdrží vyžádání, vrátí banka platbu České správě sociálního zabezpečení v plné výši následující pracovní den po jejím zúčtování. Taková

platba již nebude použita k úhradě pohledávek banky plynoucích ze smlouvy o vedení příslušného účtu.“ V projednávané věci byla příchozí platba před vyžádáním připsána na účet zemřelého, banka ji tedy mohla použít k úhradě svých pohledávek. I poté, co tak učinila, však zůstal stav účtu zemřelého J. T. debetní, a proto nemohla platbu splátky důchodu ani částečně vrátit. V důsledku toho tedy nastoupila subsidiárně povinnost stěžovatelky vzniklý přeplatek na dávce uhradit.“ Soud upozorňuje, že projednávaný případ je obdobný případu řešenému v citovaném rozsudku Nejvyššího správního soudu č.j. 3 Ads 156/2016-21. I v daném případě se žalovaná obrátila jako na první subjekt na Českou spořitelnu, a.s. Vzhledem k tomu, že bankovní účet zemřelého J. H. byl debetní (tzv. „v minusu“) – a to před neoprávněným vyplacením částky důchodu ze dne 17. 4. 2013 i po něm – a že se banka dozvěděla o úmrtí pana J. H. až po neoprávněném vyplacení částky důchodu na tento bankovní účet, banka zcela v souladu s Pravidly pro poukaz výplat důchodů na účty bank v České republice použila vyplacenou částku k úhradě svých pohledávek, v důsledku čehož nastoupila subsidiárně povinnost žalobce vzniklý přeplatek na dávce uhradit.

15. V této souvislosti lze znovu odkázat na shora citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2014 č.j. 10 Ads 58/2014-35: *„V některých situacích dopadá právo na člověka velmi tvrdě. Dopad § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění do právní sféry stěžovatelky je vsutku přísny, neboť toto ustanovení na základě objektivní odpovědnosti zde obsažené přenáší odpovědnost za zcizení prostředků důchodové dávky z účtu oprávněného zemřelého na osobu, která tyto finanční prostředky dle všech okolností nevybrala. Je však třeba zdůraznit, že soudní moc nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoliv právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat zákon jen pro tvrdost jeho aplikace. Takovýmto způsobem by soud vykročil z mezí, které mu v systému dělby moci ukládá český právní řád. Navíc by selektivní ne/aplikací § 64 odst. 5 byl eliminován jeho základní smysl (body [18] a [19] shora), kterým je vybírání přeplateků na důchodech maximálním způsobem typizovat a standardizovat, aniž by byla žalovaná zatěžována povinností v každé situaci zjišťovat, jak se věci vsutku udály.*

S ohledem na nespornou situaci v této věci by měl ostatně syn zemřelého vyplatit tuto částku stěžovatelce dobrovolně. Jinak mu bude v případném civilním řízení brozit též povinnost k úhradě nákladů řízení před civilním soudem.“ Soud se s těmito závěry plně ztotožňuje a nemá, co by k nim dodal.

16. Pokud jde o námitky žalobce ohledně důvodu udělení dispozičního práva žalobci panem J. H., tyto jsou nedůvodné. Podstatné v dané věci je pouze to, zda žalobce v daném období (tj. v době smrti pana J. H., jakož i ke dni 17. 4. 2013, kdy došlo k neoprávněné výplatě částky důchodu ve výši 13.243 Kč na bankovní účet pana H.) dispoziční právo k předmětnému bankovnímu účtu měl, nebo nikoliv. Z výše uvedeného je zřejmé, že žalobce v rozhodném období dispoziční právo k tomuto bankovnímu účtu měl, a proto žalovaná postupovala v souladu s § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období, když žalobci uložila povinnost tuto částku vrátit žalované. Co se týče žalobcova odkazu (v žalobě i v replice k vyjádření žalovaného) na různé dokumenty (e-mailová korespondence, čestné prohlášení pana H. /to je, byť nepodepsané, obsaženo ve správním spise, ovšem podle závěru soudu z něj nevyplývají žádné skutečnosti rozhodné pro změnu právního názoru soudu na projednávanou věc/ atd.), žádný z těchto dokumentů žalobce během celého řízení před soudem nedoložil; soud se jimi proto nezabýval. Odkaz žalobce na

usnesení Obvodního soudu pro Prahu 8 č.j. 20 D 651/2013, Nd 137/2013 o projednání dědictví po zemřelém J. H. je pak pro projednávanou věc bez významu, neboť skutečnosti uvedené v tomto usnesení nemohou změnit ničeho na závěru o tom, že žalobci byla žalobou napadeným rozhodnutím žalované ve spojení s prvostupňovým rozhodnutím uložena povinnost vrátit žalované přeplatek ve výši 13.243 Kč zcela v souladu se zákonem. Pokud jde o návrh žalobce uvedený v jeho replice k vyjádření žalovaného ze dne 30. 4. 2014 (kromě navrhovaného zrušení žalobou napadeného rozhodnutí) odmítnout vyjádření žalovaného a „o žalobci rozhodnout, že jeho označení jako účastníka správního řízení dle ust. § 27 odst. 1 písm. b) ve znění odst. 3 se ruší“, soud k tomu uvádí, že zákon (srov. § 76 a § 78 s.ř.s.) mu takové rozhodnutí neumožňuje vydat; proto soud rozhodoval pouze o návrhu zrušit žalobou napadené rozhodnutí žalovaného. Co se týče namítané nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí žalované, tuto soud neshledal. Z napadeného rozhodnutí ve spojení s prvostupňovým rozhodnutím žalované je seznatelné, jaké důvody žalovanou vedly k uložení povinnosti žalobci ve smyslu § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. ve znění účinném v rozhodném období a proč námitky žalobce neshledala důvodnými.

17. Ze všech shora uvedených důvodů neshledal soud žalobu důvodnou, a proto ji dle § 78 odst. 7 s.ř.s. zamítl.
18. O náhradě nákladů řízení jeho účastníků soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s. Žalobce ve věci úspěch neměl, proto mu náhrada nákladů řízení nenáleží, a žalovanému žádné náklady řízení nad rámec úřední činnosti nevznikly.

P o u č e n í :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Praha 29. ledna 2018

JUDr. Marcela Rousková v. r.

Shodu s prvopisem potvrzuje M. J.

samosoudkyně